

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Черкаський державний бізнес-коледж

Міжнародна науково-практична конференція
«ЕКОНОМІКА, ОСВІТА, ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ
ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ»

23-24 вересня 2021

www.csbc.edu.ua

Міністерство освіти і науки України
Черкаський державний бізнес-коледж

Ministry of Education and Science of Ukraine
Cherkasy State Business College

**ЕКОНОМІКА, ОСВІТА, ТЕХНОЛОГІЇ
В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції

**ECONOMICS, EDUCATION, TECHNOLOGIES
IN THE CONTEXT OF GLOBAL CHALLENGES**

Materials
of International scientific-and-practical conference

м. Черкаси, 23-24 вересня 2021 року
Cherkasy, September 23-24, 2021

Черкаси – 2021
Cherkasy – 2021

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Черкаського державного бізнес-коледжу
Протокол № 02-21/22 від 22 вересня 2021 р.*

Економіка, освіта, технології в контексті глобальних викликів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (23-24 вересня 2021 р. м. Черкаси). — Черкаси: ЧДБК, 2021. — 471 с.

ISBN 978-966-2499-53-7

Матеріали конференції висвітлюють актуальні проблеми розвитку економіки, освіти та технологій в умовах цифрової трансформації глобального простору. Особлива увага приділяється питанням економічного розвитку регіонів в період карантинних обмежень, аналізу сучасних викликів ведення підприємницької діяльності в різних галузях економіки, особливостям фінансового забезпечення діяльності суб'єктів господарювання та дослідженню правового регулювання суспільних відносин в умовах економічного розвитку державності.

Рекомендовано викладачам і студентам закладів вищої освіти, науковцям і практикам.

Оргкомітет конференції

Співголова – КУКЛІН Олег, професор, доктор економічних наук, директор Черкаського державного бізнес-коледжу, член Наглядової Ради Агенції регіонального розвитку Черкаської області.

Співголова – ДЬЯКОН Роман, академік, професор, доктор інженерних наук, президент Вищої школи менеджменту інформаційних систем, м. Рига, Латвія

Члени оргкомітету:

АЗЬМУК Надія – доцент, д-р екон. наук, заступник директора з навчально-методичної роботи Черкаського державного бізнес-коледжу, голова оргкомітету;

ГОПЕСНКО Віктор – професор, д-р інженерн. наук, проректор з наукової роботи Вищої школи менеджменту інформаційних систем, м. Рига, Латвія;

КОПИТОВ Ростислав – професор, д-р інженерн. наук, Вища школа менеджменту інформаційних систем, м. Рига, Латвія;

КВАСНИЦЬКА Раїса – д-р екон. наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Хмельницького національного університету;

НЕСТЕРЧУК Юлія – професор, д-р екон. наук, професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, декан факультету економіки і підприємництва Уманського національного університету садівництва;

ТАНКЛЕВСЬКА Наталія – професор, д-р екон. наук, завідувач кафедри економіки та фінансів Херсонського державного аграрно-економічного університету;

АЛГАРІЄВ Олімхон – доцент, канд. екон. наук начальник відділу підготовки науково-педагогічних кадрів Вищої школи бізнесу і підприємництва при Міністерстві економічного розвитку і скорочення бідності, м. Ташкент, Узбекистан;

ГРИГОРОЙ Лілія – асоційований професор, канд. екон. наук, декан бухгалтерського факультету Академії економічних наук Молдови, м. Кишинів, Молдова;

КУРБОНОВ Хайрілла – доцент, канд. екон. наук, завідувач кафедри фінансів Ташкентського державного економічного університету, м. Ташкент, Узбекистан;

БАБІЙ Максим – директор Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України;

ДЕРНОВА Ірина – канд. екон. наук, завідувач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Черкаського державного бізнес-коледжу;

БОРОВИК Тетяна – відповідальний секретар.

© Черкаський державний бізнес-коледж, 2021

© Колектив авторів, 2021

<i>Коханевич Тетяна</i>	Сучасні виклики розвитку туристичного бізнесу в Україні	148
<i>Якубовська Наталія</i>	Сучасна парадигма організації аутсорсингу бізнес-процесів підприємств	149
<i>Крупа Олександр</i>	Фактори формування та використання кадрового потенціалу підприємства	151
<i>Курепін В'ячеслав</i>	Маркетингові комунікації як фактор ефективного розвитку підприємств	153
<i>Кускова Світлана</i>	Пріоритетні напрями підвищення конкурентоспроможності транспортної інфраструктури України на світовому ринку	154
<i>Литвин Олена</i>	Споживач як основний фактор розвитку підприємств торгівлі	157
<i>Лой Анна</i>	Управління інвестиційною діяльністю підприємства	159
<i>Маковоз Оксана</i>	Соціальне підприємництво як елемент розвитку соціального та економічного сектору економіки	161
<i>Обуховський Олександр</i>	Особливості розвитку вітчизняного ринку довгострокового страхування життя	163
<i>Маліновська Ольга</i>	Сільське підприємництво як фактор розвитку сільських територій	164
<i>Вовк Вікторія</i>	Соціальна відповідальність бізнесу в Україні	165
<i>Мельничук Ірина</i>	Агробізнес України: особливості соціальних процесів	167
<i>Мерчанський Володимир</i>	Показники оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємства з розроблення товарних інновацій	169
<i>Цатурян Роберт</i>	Хаотичні інвестиції або ціна, яку Україна платить за відсутність стратегічного планування	171
<i>Морозова Ольга</i>	Формування індустрії послуг вражень в умовах гео-соціальних обмежень	174
<i>Мухіна Ірина</i>	Дослідження теоретичних основ управління вартістю бізнесу в умовах ринкової турбулентності	176
<i>Нагорний Євген</i>	Використання досвіду зарубіжних країн в системі стратегізації інноваційного потенціалу кластеризації	178
<i>Березова Світлана</i>	Сучасний стан та перспективи розвитку підприємств залізничного машинобудування в Україні	180
<i>Нікітенко Катерина</i>	Перспективи розвитку сільськогосподарських підприємств України та особливості використання програм підтримки	181
<i>Ніколайчук Тетяна</i>	Напрями покращення організації ефективного використання персоналу на малих підприємствах	183
<i>Новіков Володимир</i>	Міжнародний досвід реєстрації підприємницьких структур	186
<i>Огнева Алла</i>	Ринок житлової нерухомості: інвестиційна привабливість на сучасному етапі	187
<i>Огренич Юлія</i>	Сучасні технології маркетингу в бренд-менеджменті підприємства	189
<i>Гриценко Олександр</i>	Вплив коронакризи на функціонування та розвиток вітчизняного страхового бізнесу	191
<i>Огренич Юлія</i>	Вимоги ЄС до безпечності та якості агропродовольства	193
<i>Кармазіна Вікторія</i>		
<i>Орликовський Микола</i>		
<i>Гужа Олександр</i>		
<i>Пасенко Владислав</i>		
<i>Піскова Світлана</i>		
<i>Полях Сергій</i>		
<i>Пристапа Людмила</i>		
<i>Попова Ольга</i>		

Могілянська Бізнес Студія. – 2015. - №10.2

3. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства/ Пер. з англ. С. Яринич. - К.: Стандарт, 2005. - 302 с.

4. Меморандум про соціальну відповідальність бізнесу в Україні, затв. рішенням громадського об'єднання «Форум соціально відповідального бізнесу України» 16 грудня 2005 року.

5. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток промисловості України: тенденції та закономірності// Актуальні проблеми економіки. - 2017 № 3(69). - С. 82-97.

УДК: 338.43:316.4 (477)

АГРОБІЗНЕС УКРАЇНИ: ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

Мухіна І.А.

*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів*

m12018@ukr.net

*Херсонський державний аграрно-економічний університет
м. Херсон, Україна*

Агробізнес України є молодим та перспективним видом економічної діяльності, який формується та розвивається. Таке становище призводить до того, що на підставі діючих форм та соціальних відносин виникають нові, пов'язані з ринковими реаліями. Особливості їх поєднання утворюють умови, в яких функціонує сучасна аграрна сфера та агробізнес, зокрема.

На сьогодні мало звертається уваги на взаємну залежність учасників виробничих процесів аграрної сфери, де кожен має власні економічні інтереси, але різні можливості їхньої реалізації. Таке становище хоч і ускладнює дослідження, однак дає можливість ширше висвітлити ситуацію й виділити тенденції функціонування та особливості взаємодії різних соціальних груп.

Завданням дослідження є аналіз існуючих в Україні соціальних, психологічних та ресурсних умов функціонування агробізнесу, що дозволить прогнозувати подальші тенденції його розвитку.

Протягом останніх 30-ти років ринкові відносини змінили сферу аграрного виробництва в Україні: майже зникли державні сільськогосподарські підприємства - колгоспи та радгоспи, натомість з'явилися великі агропромислові об'єднання - холдинги та середні - фермерські господарства. Все це відобразилося на економічному становищі людей й призвело до соціального розмежування та появи прошарків, яких не було раніше [3].

Відносини між цими прошарками не є простими. Розглянемо деякі їхні особливості за допомогою побудованої моделі (рис. 1).

Для побудови моделі, ми скористалися діючими в аграрній сфері економічними формами господарювання, де концентруються відповідні соціальні прошарки (групи). Чисельність, рівень доходів та ступінь економічного впливу учасників розподіляються пропорційно форм господарювання.

Так, серед учасників діють три різновеликі за чисельністю групи. Вони різняться між собою за обсягом економічних ресурсів, залучених у виробництво продукції і вектором соціально-психологічних прагнень, який значною мірою пов'язаний з їхніми економічними можливостями.

Верхівку соціальної піраміди займає невелика група власників торгово-промислового та кредитно-фінансового капіталу, адже сучасний аграрний бізнес, на відміну від сільського господарства, є однією з прибуткових та економічно привабливих сфер вкладання капіталу.

До того ж, майже 90% с.-г. сировини підлягає промисловій переробці, що значно збільшує дохід від діяльності. Прагнення до капіталізації власників цих підприємств, призводить до об'єднання різних видів капіталу та утворення холдингових компаній.

Другу сходинку піраміди займає більший за чисельністю прошарок дрібних та середніх виробників товарної продукції сільського господарства. Психологічно, від попередньої групи учасників він відрізняється прагненням більшої частини особистостей до консерватизму та відсутності схильностей до ризику.

Даний прошарок сконцентрований на виробництві продукції рослинництва та тваринництва, отже зайнятий більше виробництвом сировини, ніж її переробкою. Такі підприємства є менш конкурентоспроможними, ніж переробні, бо частка чистої продукції сільського господарства не перевищує 10-15% вартості кінцевого продукту.

Рис. 1. Модель взаємодії соціальних, психологічних та ресурсних складових в агробізнесі України [1]*

* змінено авторкою

Найбільший за чисельністю соціальний прошарок становлять власники особистих селянських (підсобних) господарств, економічні умови якого дозволяють лише підтримувати умови функціонування своїх домогосподарств.

Розглянемо деякі особливості взаємодії між цими прошарками.

Сільськогосподарське виробництво в Україні менше стурбовано ринком збуту, ніж промисловість. Конкуренція між підприємствами цього сектора не висока, оскільки продукція вироблена галуззю, якщо не скупляється переробними підприємствами чи торгівельними посередниками, то стає надбанням держави. Між тим, окремі прошарки прагнули створити собі сприятливі економічні умови за рахунок інших соціальних груп.

Так, за роки незалежності України після переходу на ринкові відносини та появи нових форм власності, переробні підприємства втратили стабільність у постачанні сировини.

За період з 1995-2015 рр. вони неодноразово робили спробу організувати власників особистих селянських (підсобних) господарств у кооперативи з виробництва та збуту с.-г. продукції, але ці спроби не були вдалим через різні економічні та психологічні причини [2].

Положення з постачанням сировини змінилось завдяки активізації власників фермерських господарств. Зараз обидві групи учасників успішно контактують, отримуючи вигоди від партнерства через великі партії продукції, й витискаючи із сфери агробізнесу власників домогосподарств [3].

Останні знаходяться у найгіршому економічному стані. Вони відчувають тиск з боку переробних підприємств через низькі ціни на закупівлю продукції, а за окремими напрямками діяльності конкурують з фермерськими господарствами. Однак реалії українського ринку дають можливість утримуватись домогосподарствам, навіть в умовах кризи. Серед них не тільки нижча ціна роздрібного продажу продукції, але й її якість. Такі переваги впливають на споживчий попит значної частини населення.

Отже, ситуацію у сфері виробництва і споживання продукції сільського господарства можна характеризувати як досить строкату, де кожний виробник має «свого» споживача, але наші прогностичні очікування з цього приводу не є оптимістичними, якщо розглядати їх в історичній та практичній ретроспективі.

Зокрема, розвиток ринку передбачає утримання найбільш пристосованих до нього учасників, тому, якщо соціальні процеси в агробізнесі йтимуть за своєю історичною логікою як це було в економічно розвинутих країнах, то прошарок власників домогосподарств буде з нього повністю виключений.

Список використаних джерел

1. Мухіна І.А. Хорунжий І.В. Соціальні психологічні та ресурсні складові кооперативного руху ТНВ: Наук. журнал. Вип. 90 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 248 – 254
2. Мухіна І.А. Хорунжий І.В. Аналіз умов відтворювання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів в Україні ТНВ: Наук. журнал. Вип. 91 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 284 – 289
3. Мухіна І.А. Динаміка соціально-виробничих елементів та прогнозування змін у сфері аграрного виробництва// ТНВ: Наук. журнал. Вип. № 94 – Херсон: Грінь Д.С., 2015. С. 43-491
4. Мухіна І.А. Позитивні тенденції змін аграрної сфери Херсонщини в умовах гуманітарної кризи /Збірник тез міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми розвитку аграрного сектору економіки України» 5-6 квітня 2018 року м. Херсон, Україна, С. 132-135.

УДК 658.8:005.523

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З РОЗРОБЛЕННЯ ТОВАРНИХ ІННОВАЦІЙ

Нагорний Є.І.,

*к.е.н., провідний науковий співробітник науково-дослідного сектору,
nag.evgeniy@gmail.com,*

Березова С.М.,

*молодший науковий співробітник науково-дослідного сектору,
swet.berezowa2017@ukr.net,*

*Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка,
м. Суми, Україна*

Інноваційна діяльність промислових підприємств зі створення товарних інновацій (принципово нових та нових товарів) повинна закінчуватися їх успішною комерціалізацією.